

International
Labour
Organization

1919 • 2019

БЕЗПЕКА ТА ГІГІЄНА - ОСНОВА МАЙБУТНЬОГО СФЕРИ ПРАЦІ

Опираючись на столітній досвід

**Столітня історія діяльності задля забезпечення
більш безпечної і здорової праці**

Ключові тенденції у світі праці

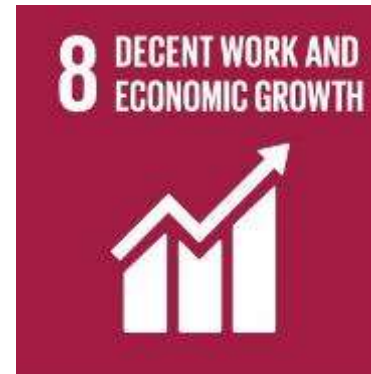
**Відповіді на виклики та можливості у галузі
безпеки та гігієни праці (БГП)**

Вступ

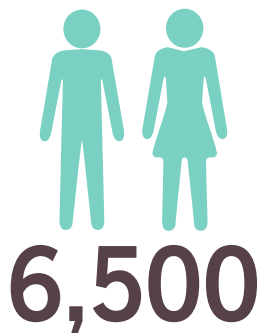
- Порядок денний для сталого розвитку на період до 2030 року
- Цілі сталого розвитку 3 та 8

3. Міцне здоров'я і благополуччя

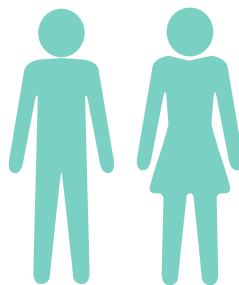
8. Гідна праця та економічне зростання

людей помирають від професійних захворювань

86,3%

загальної кількості померлих у світі

7,500

людей щодня помирають через небезпечні та нездорові умови праці

5-7%

загальної кількості померлих у світі

1,000

людей помирають від нещасних випадків на виробництві

13,7%

загальної кількості померлих у світі

**Рис. 1. Частота пов'язаних із роботою нещасних випадків зі смертельним наслідком
(на 100 тис. працюючих), по регіонах, 2014 рік**

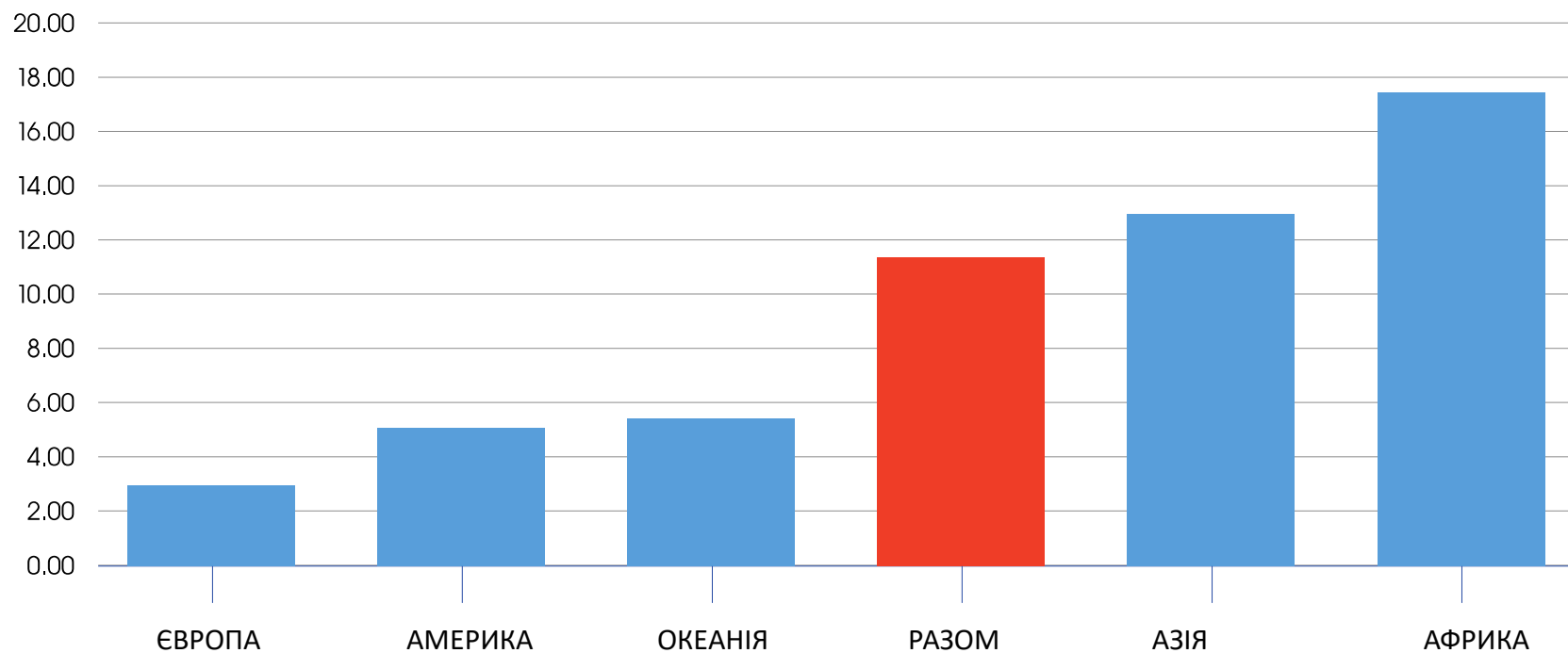

Рис. 2. Порівняння смертності, пов'язаної з роботою, за регіонами, ВООЗ, 2011-2015 роки

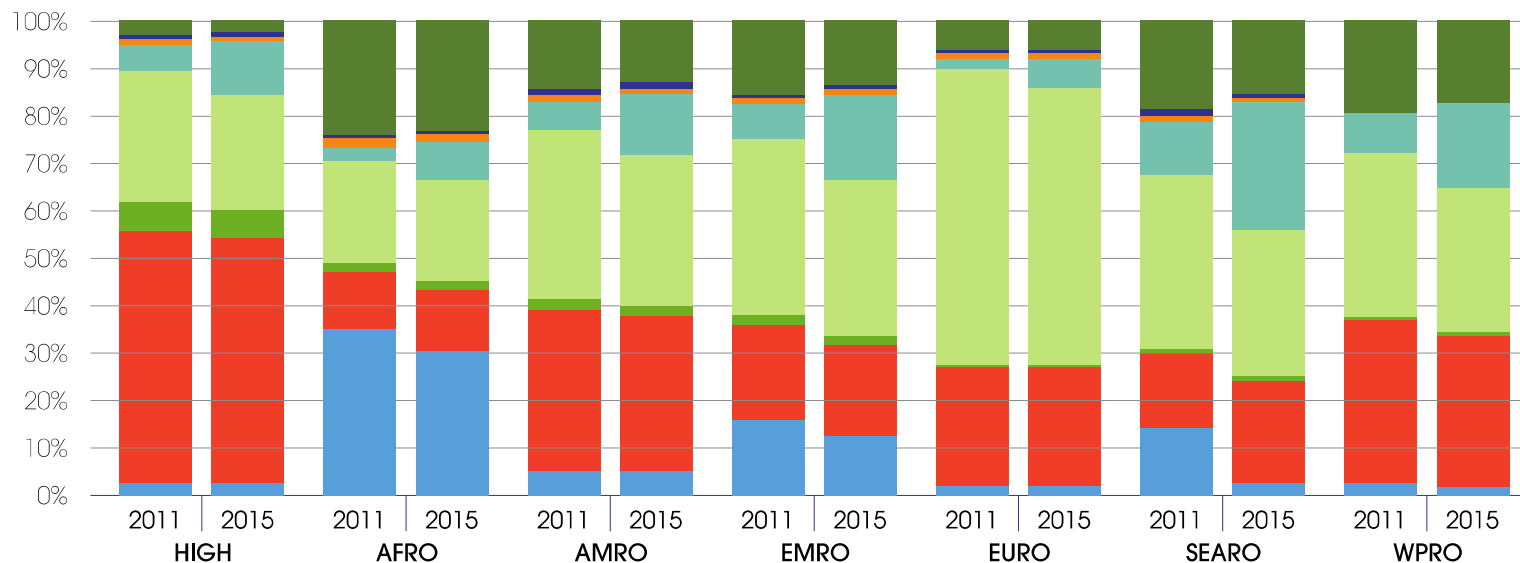

Рисунок побудований за регіональними групами ВООЗ:

HIGH – Країни з високим рівнем доходу

Країни з низьким і середнім рівнем доходу:

AFRO – країни Африканського регіону

AMRO – країни Америки

EMRO – країни Східно-Середземноморського регіону

EURO – країни Європейського регіону

SEARO – країни регіону Південно-Східної Азії

WPRO – країни Західно-Тихоокеанського регіону

- ПРОФЕСІЙНІ ТРАВМИ
- ХВОРОБИ СЕЧОСТАТЕВОЇ СИСТЕМИ
- ХВОРОБИ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ
- ХВОРОБИ ОРГАНІВ ДИХАННЯ
- СЕРЦЕВО-СУДИННІ ХВОРОБИ
- ПСИХОНЕВРОЛОГІЧНІ СТАНИ
- ЗЛОЯКІСНІ УТВОРЕННЯ
- ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

Глава 1

Столітня історія діяльності із забезпечення більш безпечної і здорової праці

1. Чому світові було потрібно реагувати на проблему нещасних випадків та професійних захворювань 100 років тому

Історична довідка

- 18-те, 19-те і 20-те сторіччя: індустріалізація
- Початок 20-го сторіччя
 - 1919 рік: заснування Ліги Націй та Міжнародної організації праці

ВЕЛИКІ КАТАСТРОФИ ДО 1919 року

ФАБРИКИ – 1911 рік

145 працівників загинуло у пожежі на фабриці Triangle Shirtwaist у Нью-Йорку, що трапилася 25 березня 1911 року

ГІРНИЧОДОБУВНА ГАЛУЗЬ – 1913 рік

439 гірників і рятівник загинули під час аварії у вугільній копальні в Сенгенідді (Уельс, Великобританія) 14 жовтня 1913 року

СУДНОПЛАВСТВО – 1917 рік

Близько 2000 людей загинуло і кілька тисяч було поранено в результаті зіткнення судна з вантажним кораблем, що віз вибухові речовини, у Галіфаксі . До появи атомної бомби цей вибух вважався найбільшим техногенним вибухом.

2. МОП: заснована на концепції безпечної та здорової праці

- Перша сесія Міжнародної конференції праці у 1919 році:

Акти з питань БГП і тристороння структура

3. Період після Другої світової війни: розширення глобального підходу до БГП

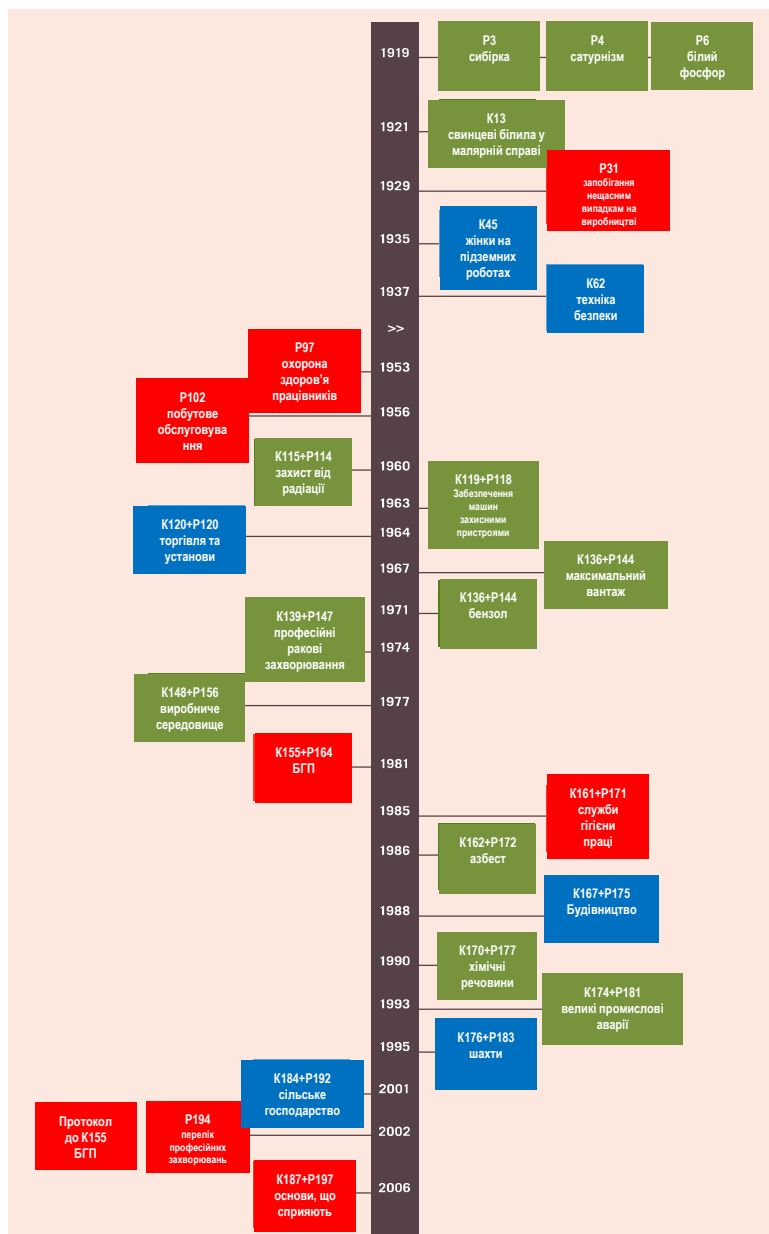
Філадельфійська декларація 1944 року щодо здоров'я працівників:

«Конференція визнає урочисте зобов'язання Міжнародної організації праці сприяти прийняттю країнами світу програм, що мають на меті:

[...] **належний захист життя і здоров'я працівників на всіх роботах.**»

МІЖНАРОДНІ ТРУДОВІ НОРМИ МОП ІЗ БГП

- ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
- КОНКРЕТНІ РИЗИКИ
- КОНКРЕТНІ ГАЛУЗІ ДІЯЛЬНОСТІ

ОСНОВНІ МІЖНАРОДНІ ТРУДОВІ НОРМИ МОП ІЗ БГП

МОП ПРИЙНЯЛА ПОНАД 40 МІЖНАРОДНИХ ТРУДОВИХ НОРМ, ЯКІ
СТОСУЮТЬСЯ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ.
ЇХ МОЖНА КЛАСИФІКУВАТИ ТАК:

**а) НОРМИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ КОНКРЕТНИХ
РИЗИКІВ**

(як-от іонізуюча радіація, азбест, професійні ракові захворювання і хімічні речовини)

**б) НОРМИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ КОНКРЕТНИХ
СЕКТОРІВ АБО ГАЛУЗЕЙ ТРУДОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

(як-от сільське господарство, будівництво і добувна галузь)

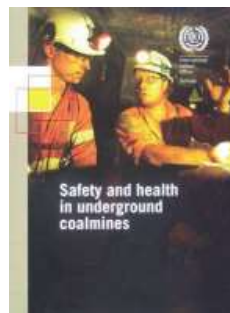
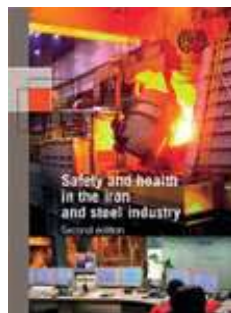
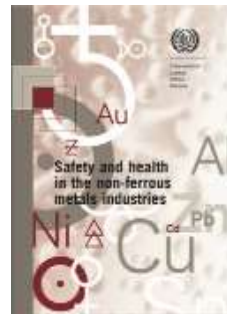
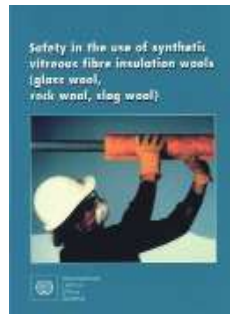
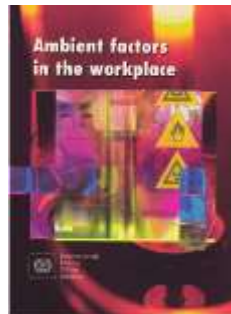
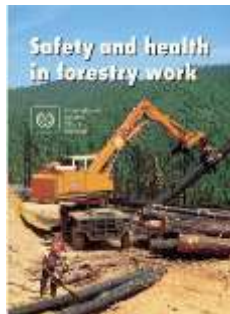
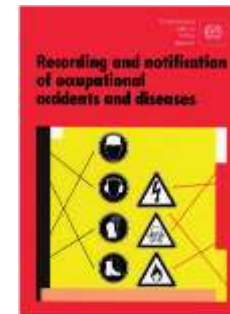
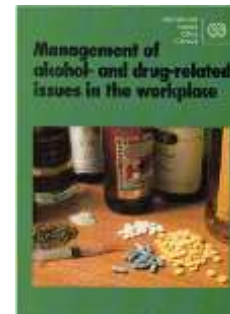
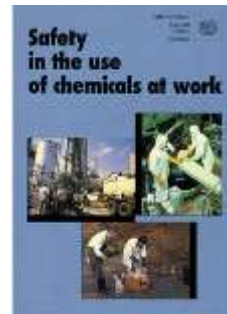
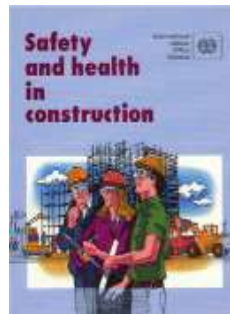
**в) НОРМИ, ЩО ОХОПЛЮЮТЬ ЗАГАЛЬНІ
ПРИНЦИПИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ**

(наприклад, норми, що стосуються управління БГП, інспекції праці та побутового обслуговування)

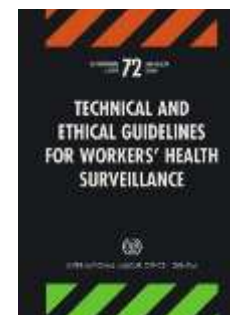
**г) НОРМИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ
ОСНОВОПОЛОЖНИХ ЗАСАД БЕЗПЕКИ ТА
ГІГІЄНИ ПРАЦІ:**

- Конвенція 1981 р. про безпеку та гігієну праці (№ 155) і Протокол 2002 р. до неї;
- Конвенція 1985 р. про служби гігієни праці (№ 161);
- Конвенція 2006 р. про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці (№ 187)

Деякі
практичні
посібники
МОП з БГП

Керівні
принципи
МОП з БГП

НАЗВИ ПУБЛІКАЦІЙ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДНЬОМУ СЛАЙДІ

Деякі практичні посібники МОП із БГП	Запобігання великим промисловим аваріям	Безпека та гігієна праці в будівництві	Безпека під час використання хімічних речовин на роботі	Вирішення проблем, пов'язаних із вживанням алкоголю і наркотиків на робочому місці	Облік нещасних випадків, пов'язаних з роботою, і професійних захворювань та повідомлення про них
Безпека та гігієна праці у лісовому господарстві	Зовнішні фактори на робочому місці	Безпека при використанні синтетичних склоподібних ізоляційних матеріалів (скляної, мінеральної, шлакової вати)	Безпека та гігієна праці у кольоровій металургії	Насильство на робочому місці у сфері послуг	Безпека та гігієна праці у портах
Безпека у портах	Безпека та гігієна праці у чорній металургії	Безпека та гігієна праці у підземних вугільних шахтах	Безпека та гігієна праці у сільському господарстві	Безпека та гігієна праці під час експлуатації машин	Безпека та гігієна праці у портах
Безпека та гігієна праці у відкритих шахтах	Безпека та гігієна праці у суднобудуванні і судноремонті		Керівні принципи МОП із БГП	Керівництво з систем управління безпекою та гігієною праці	Технічні та етичні засади нагляду за здоров'ям працівників

3. Період після Другої світової війни: розширення глобального підходу до БГП

Великі промислові аварії після 1919 року

1. Катастрофа у Фліксборо, 1974 р.
2. Севезо, 1976 р.
3. Бхопал, 1984 р.
4. Катастрофа у компанії «Філіпс», 1984 р.
5. Чорнобиль, 1986 р.
6. Аварія на шахті в Чилі, 2010 р.
7. Фукусіма, 2011 р.
8. Фабрика «Рана-Плаза», 2013 р.
9. Катастрофа на греблі «Валі», 2019 р.

4. Орієнтир на превентивну культуру

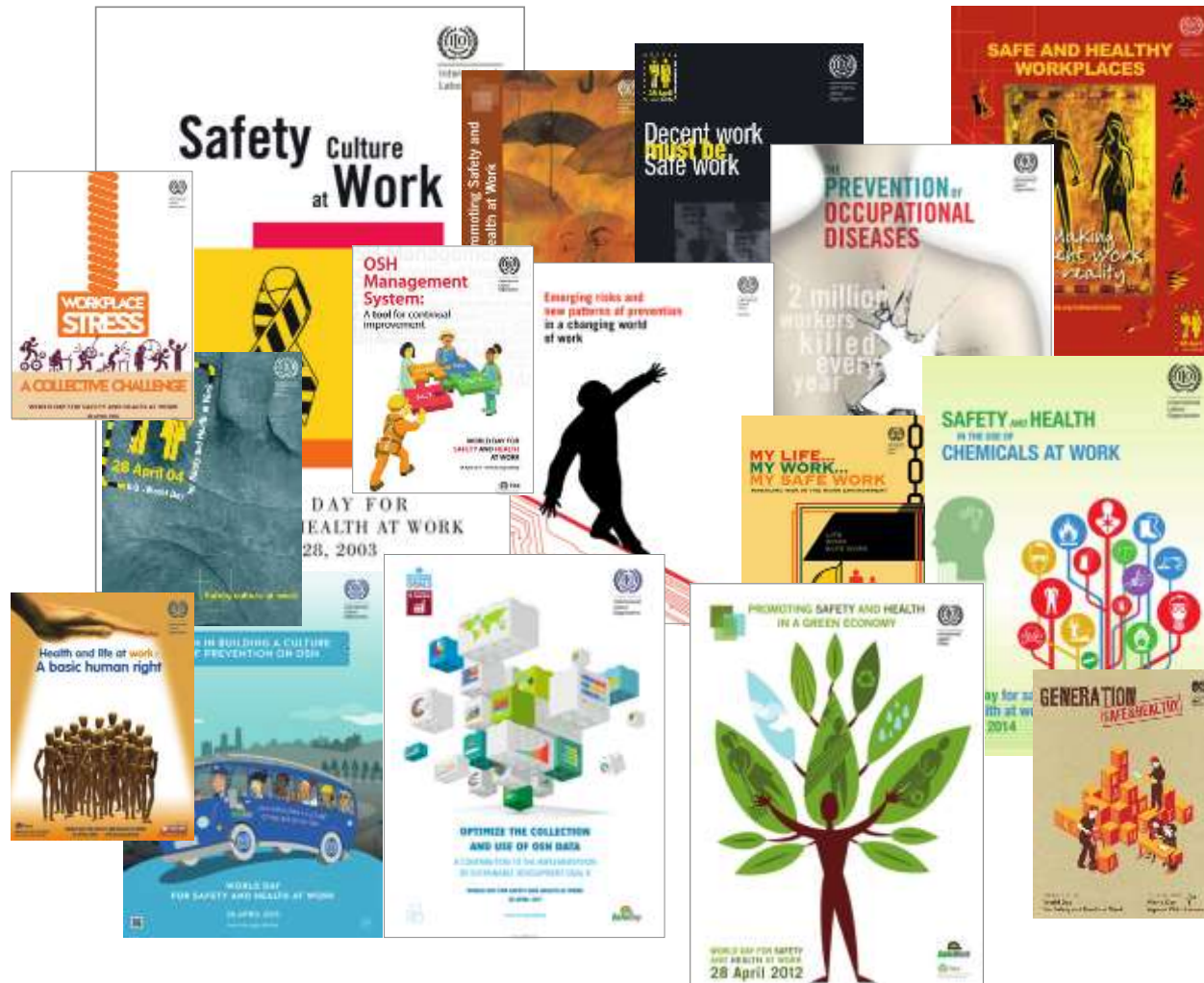
- Після Чорнобиля: нова концепція, що формується, - **культура безпеки**

5. МОП і безпека та гігієна праці у НОВОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

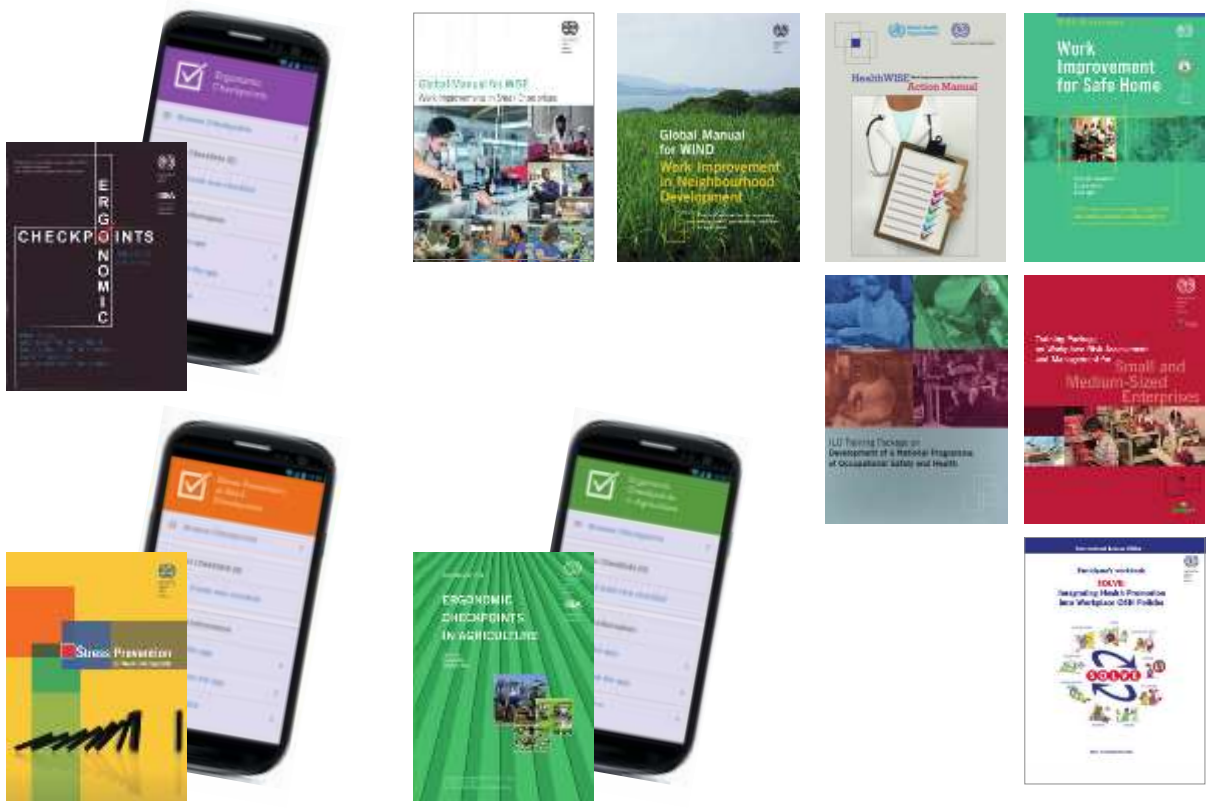
ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ

НАЗВИ ПУБЛІКАЦІЙ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДНЬОМУ СЛАЙДІ

Стрес на робочому місці. Колективний виклик	Культура безпеки на робочому місці	Заохочення безпеки та гігієни праці	Гідна праця повинна бути безпечною працею	Профілактика професійних захворювань	Безпечні та здорові робочі місця
Культура безпеки на робочому місці	Всесвітній день безпеки та гігієни праці	Система управління БГП: інструмент безперервного вдосконалення	Ризики, що виникають, і нові моделі запобігання у мінливому світі праці	Моє життя... Моя праця... Моя безпечна праця...	Безпека і гігієна праці під час використання хімічних речовин у роботі
Здоров'я і життя на роботі: основне право людини	Формування культури профілактики у галузі БГП	Оптимізація збирання і використання даних щодо БГП	Заохочення безпеки та гігієни праці у «зеленій» економіці	Безпечне і здорове покоління	

МОП ПІДТРИМУЄ СВОЇХ ЧЛЕНІВ ШЛЯХОМ РОЗРОБЛЕННЯ ЧИСЛЕННИХ ПУБЛІКАЦІЙ ТА КОМПЛЕКТІВ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ІЗ БГП

НАЗВИ ПУБЛІКАЦІЙ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА ПОПЕРЕДНЬОМУ СЛАЙДІ

Контрольні запитання з ергономіки	Глобальний посібник з удосконалення праці на малих підприємствах	Глобальний посібник з удосконалення праці під час забудови територій	Посібник з охорони здоров'я в контексті удосконалення праці на малих підприємствах	Удосконалення праці задля безпеки домівки	
			МОП. Комплект навчальних матеріалів із розроблення національної програми безпеки та гігієни праці	Комплект навчальних матеріалів з оцінки ризиків на робочому місці та управління ними на малих і середніх підприємствах	
Контрольні запитання з попередження стресів на роботі	Контрольні запитання з ергономіки у сільському господарстві			Інтеграція питань зміцнення здоров'я у політику БГП на підприємствах	

ВСЕСВІТНІЙ КОНГРЕС ІЗ БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ

Сеульська декларація з безпеки та гігієни праці

Стамбульська декларація з безпеки та гігієни праці

Глава 2

Безпечне і здорове майбутнє сфери праці:

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

2.1. Технологія

Діджиталізація та ІКТ

- Відтворення людського мислення: штучний інтелект (ШІ)
- Віртуалізація праці
- Телеробота, робота у дистанційному режимі
- Інтерфейси «людина-машина»
- Інтелектуальна техніка та переносні інтелектуальні пристрої
- Розширення навичок, підготовки та інспекції у галузі БГП

Діджиталізація та ІКТ

Можливості

- Можливе зменшення деяких психосоціальних ризиків
- Вилучення людей із небезпечних середовищ
- Зміцнення здоров'я
- Покращення запобіжних заходів
- Зменшення нерівності

Виклики

- Можливе збільшення деяких психосоціальних ризиків
- Підвищення ризику для безпеки та приватного життя
- Дія нових хімічних чи біологічних ризиків або електромагнітних полів
- Підвищення ризику нещасних випадків і впливу шкідливих факторів
- Проблеми з управлінням БГП і отриманням результатів

Автоматизація і робототехніка

- Взаємодія людини з ШІ та роботами
- Роботи та ШІ і їхня роль у зменшенні розладів скелетно-м'язової системи або ризиків для психічного здоров'я
- Ергономічні ризики
- Ризики щодо кібербезпеки
- Психологічні ризики
- Загроза автоматизації для зайнятості

АВТОМАТИЗАЦІЯ І РОБОТОТЕХНІКА: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ЩОДО БГП

МОЖЛИВОСТІ

- Вилучення людей з небезпечних середовищ
- Роботи та екзоскелети можуть зменшити потребу в виконанні працівниками небезпечних або рутинних завдань, які можуть спричиняти стрес або розлади скелетно-м'язової системи
- Удосконалені автоматизовані запобіжні заходи
- Покращення розуміння ризикованої поведінки

ВИКЛИКИ

- Підвищений ергономічний ризик від нових форм взаємодії між людиною та машиною
- Дія нових ризиків:
 - електромагнітні поля
 - нещасні випадки в результаті втрати розуміння, контролю і знання робочих процесів, надмірна впевненість у безпомилковості роботів та ШІ, особливо у випадках тісної взаємодії між людьми та роботами
- Проблеми з управлінням БГП і отриманням результатів у зв'язку з:
 - більшою різноманітністю робочої сили (через розширення доступу до зайнятості) та її розкиданості (через віддалену роботу)
 - заміною і трансформацією робочих завдань

Нанотехнологія

- Наноматеріали
- Унікальні види небезпеки для здоров'я
- Легені, окиснювальний стрес, запалення, ушкодження тканин, фіброз, формування пухлин
- Конвенція МОП 1981 р. про безпеку та гігієну праці: необхідна подальша підготовка, навчання впродовж усього життя

2.2. Демографія

- Зміни у глобальній робочій силі
- Збільшення чисельності молодого і старого населення у різних частинах світу
- Гендерні розриви на ринку праці

Молоді працівники та групи працівників, які старіють

Ґендерний аспект

- Стійкі ґендерні розриви на ринку праці
- Ймовірність зайнятості жінок на 26 відсоткових пунктів нижче, ніж чоловіків
- Ґендерний розрив у зайнятості за останні 27 років скоротився. На даний момент він становить менше 2 відсоткових пунктів

Працівники-мігранти

- Працівники-мігранти складають 164 мільйони з загального числа міжнародних мігрантів у світі (близько 277 мільйонів).
- 86,5 відсотка мігрантів мають вік від 20 до 64 років.
- Складність і різноманітність обставин на всіх етапах міграційного циклу може зробити їх дуже вразливими з точки зору поганих наслідків для фізичного і психічного здоров'я.
- Висококваліфікована праця проти так званої «D»-праці (*dirty, dangerous and demeaning*– тобто брудної, небезпечної та принизливої).

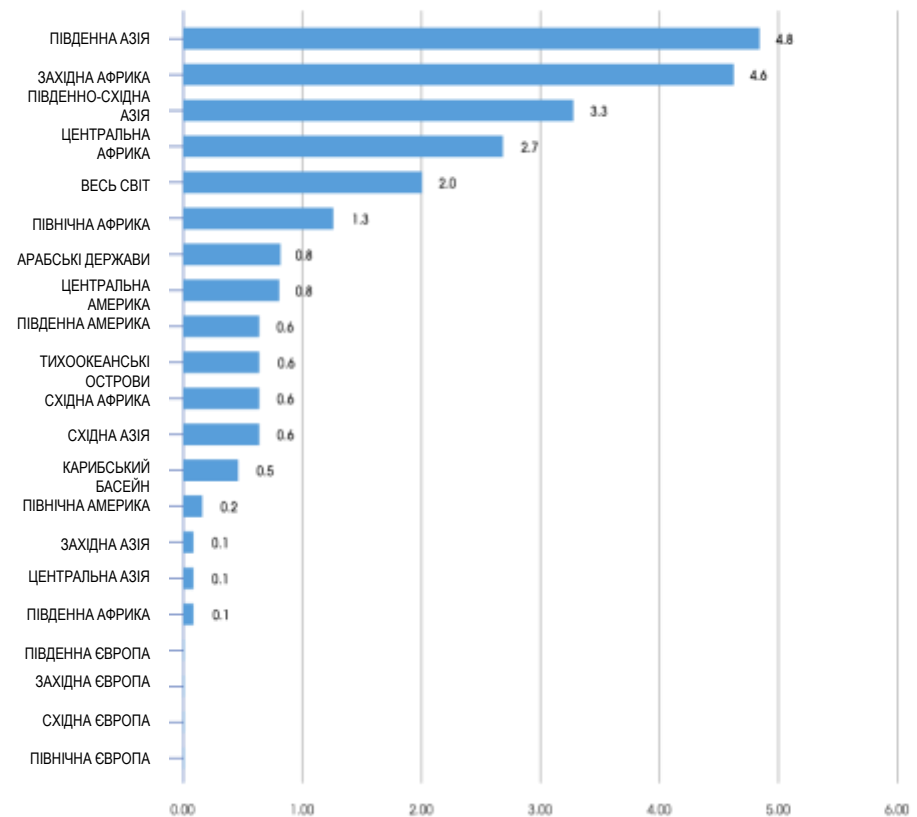
2.3. Сталий розвиток і БГП

Зміна клімату, забруднення повітря і погіршення стану довкілля

Рис. 4. Прогноз робочого часу, втраченого через тепловий стрес (за сценарієм підвищення на 1,5 градуса), 2030 рік

- Наслідки: 4 млрд людей – серед найбільш вразливих і працюють просто неба, у сільському господарстві
- Південна Азія і Західна Африка
- Вплив сонця становить ризик

ПІДВИЩЕННЯ ТЕМПЕРАТУРИ ТА БГП

ПІДВИЩЕНА ТЕМПЕРАТУРА МОЖЕ ВПЛИВАТИ НА ПРАЦЮ І ПРАЦІВНИКІВ, ОСОБЛИВО У ЖАРКИХ РАЙОНАХ

- Зменшення кількості районів, де можна працювати
- Збільшення відповідного впливу на здоров'я
- Вплив на здоров'я, пов'язаний з теплом
- Ризики щодо БГП, пов'язані з теплом
- Виконання фізично важкої роботи
- Працівники-мігранти, неформальні працівники та поденники
- Навантаження на здоров'я, спричинене зміною клімату
- Екстримальні погодні явища також впливають на працівників, які виконують аварійно-рятувальні роботи й роботи з прибирання

На фото:

Збиральники відходів збирають побутові або комерційні/промислові відходи. Вони збирають їх у приватних смітниках або баках для сміття, на вулицях, у воді й на звалищах. Деякі з них займаються цим, щоб знайти предмети першої необхідності, а інші збирають і продають відходи, придатні для утилізації, посередникам чи підприємствам. Дехто працює на утилізаційних складах або заводах із переробки відходів, які належать їхнім кооперативам чи об'єднанням.

«Зелена» економіка

ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА БГП

Аспекти екологічно чистих технологій, пов'язані з охороною здоров'я і безпекою, виникають на всіх етапах їх життєвого циклу: від видобування необхідної сировини й виготовлення технологічних пристроїв до їхнього перевезення, монтажу, експлуатації, зняття з експлуатації та видалення. Вони можуть мати місце у різних країнах та регіонах і торкатися багатьох різних груп працівників.

ПРАЦІВНИКИ «ЗЕЛЕНИХ» ГАЛУЗЕЙ МОЖУТЬ НАРАЖАТИСЯ НА РИЗИКИ:

- у вітроенергетиці
- у сонячній енергетиці та подальшій утилізації відповідних деталей
- у виробництві флуоресцентних ламп
- в утилізації
- у результаті заміни більш екологічно безпечних речовин

2.4. Зміни в організації праці

- Надмірна тривалість робочого часу
- Нестандартні форми зайнятості
- Графік робочого часу
- Неформальна економіка
- Приклад цифрових платформ праці

ФАКТОРИ РИЗИКУ ЩОДО БГП У НЕСТАНДАРТНИХ ФОРМАХ ЗАЙНЯТОСТІ

ДЕЗОРГАНІЗАЦІЯ

- малий стаж, недосвідченість
- низький рівень підготовки, інструктажу і нагляду
- неефективність процедур і комунікації
- неефективні системи управління БГП, нездатність організувати

РЕГУЛЯТОРНІ НЕДОЛІКИ

- погане знання прав і обов'язків
- обмежений доступ до БГП, прав працівників на компенсацію
- фрагментовані або спірні юридичні обов'язки
- недотримання законодавства і недостатній регуляторний нагляд

НАСЛІДКИ

- небезпечна праця
- тривалий або нерегулярний робочий час
- виконання багатьох робочих завдань
- конфлікт між роботою та особистим життям
- випадкова, нерегулярна оплата
- додаткові завдання, зміщення робочого навантаження
- негарантована оплата, відсутність безпеки, розмивання прав
- погіршення здоров'я і безпеки населення

МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ЩОДО БГП У ВИПАДКУ РОБОТИ НА ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМАХ

МОЖЛИВОСТІ

- Вилучення людей з небезпечних середовищ
- Кращий контроль за балансом між роботою та життям
- Переміщення роботи, яка раніше виконувалася у неформальній економіці, до формального сектора

ВИКЛИКИ

- Погіршення безпеки, зменшення регуляторної помітності та збільшення ризиків
- Нетипові умови зайнятості та праці
- Проблеми в застосуванні нормативних актів із БГП і зайнятості
- Незначний або відсутній доступ до традиційних вигод, що впливають із договорів
- Погана організація БГП на робочих місцях
- Відсутність чіткості та конкретності завдань
- Неналежна сертифікація, низький рівень знань тощо

Глава 3
Відповіді на виклики та можливості у галузі
безпеки та гігієни праці (БГП)

РЕАГУВАННЯ НА ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЩОДО БЕЗПЕКИ ТА ГІГІЄНИ У МАЙБУТНЬОМУ СВІТІ ПРАЦІ

**ПЕРЕДБАЧЕННЯ
НОВИХ РИЗИКІВ
ЩОДО БГП**

**БАГАТОПРО-
ФІЛЬНІСТЬ В
УПРАВЛІННІ БГП**

**РОЗВИТОК
КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЩОДО БГП**

**РОЗШИРЕННЯ
ГОРИЗОНТУ:
ЗВ'ЯЗОК ІЗ
ЗДОРОВ'ЯМ
НАСЕЛЕННЯ**

**МІЖНАРОДНІ
ТРУДОВІ НОРМИ ТА
ІНШІ ДОКУМЕНТИ З
БГП**

**ПОСИЛЕННЯ РОЛІ
УРЯДІВ І СОЦІАЛЬНИХ
ПАРТНЕРІВ ТА
РОЗШИРЕННЯ
ПАРТНЕРСТВА**

Передбачення нових ризиків щодо БГП

- Нові ризики щодо безпеки та гігієни праці, що виникають
- Нові тенденції в організації праці = автономна або віддалена робота
- Концепція благополуччя, безпеки та здоров'я на роботі
- Усе одно слід пам'ятати про традиційні ризики, що існують в усьому світі

Багатопрофільність в управлінні БГП

- Фахівці з БГП у майбутньому будуть багатопрофільними
- Урахування і застосування нових наборів навичок у цій сфері

Розвиток компетентності щодо БГП

- Неперервна освіта
- Навчання впродовж усього життя

У своїй доповіді «Праця задля кращого майбутнього» за 2019 рік Глобальна комісія МОП із питань майбутнього сфери праці пропонує «всезагальне право на **навчання впродовж усього життя**, що дозволяє людям набувати навичок, проходити перепідготовку та підвищувати кваліфікацію» (ILO, 2019a).

Розширення горизонту: зв'язок із здоров'ям населення

3. Міцне здоров'я і благополуччя

8. Гідна праця та економічне зростання

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

Міжнародні трудові норми та інші документи з БГП

- Національне законодавство з БГП та відповідне управління
- Врядкування у сфері БГП

Посилення ролі урядів і соціальних партнерів та розширення партнерства

Заклучні зауваження

